

Ako samotný Ježiš slávil Veľkonočné sviatky?

Otázka: „Dobrý deň. Ako samotný Ježiš slávil Veľkonočné sviatky?

Odpovedá: Alexander Bolotnikov, doktor teológie

Dobrý deň,

v evanjeliách je veľmi jasne opísaný, ba priam zdokumentovaný príbeh, ako samotný Ježiš slávil Veľkonočné sviatky (iné názvy: Pascha, Pesach).

V evanjeliu Matúša 26,17-20 je napísané: „A v prvý deň nekvasených chlebov pristúpili učeníci k Ježišovi a povedali mu: Kde chceš, aby sme ti pripravili, žeby si jedol baránka? 18 A on povedal: Idte do mesta k tomu a k tomu a povedzte mu: Učiteľ ti odkazuje: Môj čas je blízko; u teba budem jesť baránka so svojimi učeníkmi. 19 A učeníci urobili tak, ako im nariadil Ježiš, a pripravili baránka. 20 A keď bol večer, sadol za stôl i s dvanástimi.“

Tu sa jasne hovorí, že v prvý deň nekvasených chlebov Ježiš s učeníkmi uskutočnil Veľkonočnú večeru. Grécke podstatné meno „deilon“, ktoré sa prekladá ako „večera“, fakticky odráža význam hebrejského slova „seder“, čo znamená „pripravený stôl“ alebo presnejšie „prikrývka“.

Podľa inštrukcií zaznamenaných v Mišne, v Traktáte Pesachim, sa počas Veľkej noci nemalo sedieť za stolom, ale ležať na boku, presnejšie prekrižiť nohy na orientálny spôsob a pravým lakťom sa oprieť o ľavé stehno suseda. Práve týmto spôsobom, ako popisuje evanjelista Ján, „jeden z jeho učeníkov, ktorého miloval Ježiš, ... bol opretý na hrudi Ježišovej“ (Ján 13,23). Ján sa nachádzal naľavo vedľa Ježiša a opieral sa o jeho stehno, pričom jeho hlava sa nachádzala na úrovni hrude svojho milovaného Rabbího.

Evanjelium nám opisuje až do posledného detailu priebeh tradičnej veľkonočnej sederovej večere, na ktorej si Židia každoročne pripomínali veľkú Božiu milosť a Jeho zázraky a znamenia, ktorými Boh vyviedol svoj ľud z egyptského otroctva.

Na veľkonočnej sederovej večeri sa tradične pili štyri čaše vína:

Prvá - čaša Otroctva,

druhá - čaša Rán,

tretia - čaša Vykúpenia a

štvrtá - čaša Oslávania.

Po vypití druhej čaše Rán sa musel ochutnať maces (nekvasený chlieb) s horkými bylinami, o ktorých sa hovorí v 2. knihe Mojžišovej 12. kapitole, potom sa podľa tradície podávala večera (Šulchan orech). Ešte na začiatku veľkonočnej sederovej večere vedúci odložil jeden list macesu a schoval ho pod obrus. Tento kúsok macesu sa nazýval „afikomen“, čo v gréčtine

znamená „dezert“. Chuť afikomenu musela zostať na jazyku a pripomínať podávanú večeru. Práve preto po večeri (Šulchan orech) vedúci vyťahol afikomen a pred prijímaním tretej čaše Vykúpenia, rozlámal ho na malé kúsky a podával všetkým zúčastneným.

Práve tieto detaily opisuje evanjelista Matúš: *„Keď jedli, vzal Ježiš chlieb, dobrorečil, lámal a dával učeníkom hovoriac: Vezmite, jedzte! Toto je moje telo. 27 Potom vzal kalich (RJ preklad: čaša – pozn. prekladateľa), dobrorečil, dal im a riekol: Pite všetci z neho! 28 Lebo toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov.“* (Matúš 26,26-28).

Inými slovami, Ježiš používa prvky ústnej židovskej tradície, ktoré sa vyvinula v priebehu mnohých storočí, kedy sa Židia zhromažďovali, aby slávili veľkonočnú sederovú večeru a aby si pripomínali Pesach.

Aramejské slovo „pascha“ (je analogické s hebrejským slovom „pesach“) pochádza zo slovesa „lapasoch“, čo znamená „obiť“. Práve toto urobil Anjel-Zhubca, keď obišiel mimo domov, kde bol zabitý baránok, ktorého krvou boli pomazané veraje dverí. Tento Baránok sa nazýva „paschou Hospodinovou“ (2. kniha Mojžišova 12,11).

Apoštol Pavol v Novom zákone taktiež dáva veľmi konkrétnu definíciu Veľkej noci (Paschy alebo Pesachu): *„Lebo ved' i náš veľkonočný Baránok je zabitý za nás, Kristus“* (1. list Korinským 5,7).

Podľa učenia evanjelia, Ježiš je Baránok Boží, ktorý sa obetoval na Golgote, čím daroval večný život všetkým, ktorí prijali jeho spásnu krv. Niečo podobné sa stalo v roku 1400 rokov pred našim letopočtom. Krv baránka bola znamením pre Anjela-Zhubcu, aby sa nedotýkal prvorodených v tých rodinách, ktoré poslúchli Boží príkaz, zabili baránka a pomazali krvou veraje dverí.

Ako vidíme z evanjelií, Ježiš nepoužíva prvky veľkonočného rituálu, ktorý je zapísaný v Tóre (t.j. 5 kníh Mojžišových). Používa prvky tradičnej sederovej večere, pričom Ježiš využíva najmä afikomen a tretiu čašu, času Vykúpenia (SJ preklad: kalich), ktorú pili po lámaní afikomenu a aplikuje tieto dva prvky na seba. Inými slovami, na poslednej veľkonočnej sederovej večeri Ježiš ukazuje svojim učeníkom, že lámanie afikomenu (nekvasený chlieb – maces) symbolizuje Jeho zlomené telo a čaša Vykúpenia poukazuje na Jeho krv.

Je zaujímavé, že Matúš končí svoje rozprávanie o poslednej večeri týmito slovami: *„Potom zaspievali chválospev a vyšli na Olivovú horu“* (Matúš 26,30). Na konci sederovej večere, keď sa pila posledná čaša, čaša Oslávania, sa spieval tradičný veľkonočný „hallel“, ktorý sa skladá zo slov Žalmov 111-113, ktoré sa začínajú slovami „Haleluja“ (chváľte Pána). Práve tieto slová zo Svätého Písma spievali Ježišovi učeníci, keď s Ním išli na Olivový vrch.

Tam v Getsemanskej záhrade sa konala posledná časť veľkonočnej sederovej večere, ktorú žiaden Žid doma nevykonával. Počas veľkonočnej sederovej večere stojí na stole v každej židovskej domácnosti piata čaša. Táto čaša je pre proroka Eliáša, ktorý, ako vieme, nezomrel a môže prísť kedykoľvek kohokoľvek navštíviť. Podľa posledného proroctva Tanachu Eliáš príde skôr *„ako príde deň Hospodinov, veľký a hrozný“* (Malachiáš 4,5) . Práve preto sa v židovskej tradícii piata čaša t.j. čaša Eliáša nazýva aj čaša Božieho hnevu.

Slová Ježiša o čaši (SJ preklad: o kalichu), ktoré vyslovil pri modlitbe v Getsemanskej záhrade, pričom Mu stekal krvavý pot po tvári, neboli len metaforou. Keď sa modlil slovami: „*ak ma tento kalich nemôže minúť a musím ho piť, nech sa stane Tvoja vôľa*“ (Matúš 26,42), Ježiš mal na mysli svoju účasť na tom, že vypije čašu (kalich) Božieho hnevu za celý svet, aby všetci ľudia, ktorí sa vrátia k spoločným koreňom - ku Svätému Písmu a k prorokom – sa mohli zbaviť vzájomnej nenávisti, predsudkov a stretnúť sa v Nebeskom Jeruzaleme.

S úctou,
Alexander

Zdroj: <http://boruh.info/khristianstvo/issledovaniya/58-paskha-i-pesakh>

Preložené so súhlasom Alexandra Bolotnikova.